

GAZETA NARODOWA I OBCA

Sine ira & studio, quorum causas procul habeo.

C. TACIT.

Z WARSZAWY WE SRZODĘ DNIA II. KWIETNIA ROKU 1792.

Rozpoczęte na dniu 7. miesiąca teraźniejszego zgromadzenia elekcyjne *miejscowe szczególne* w mieście Warszawie, już w kilku cyrkulach ukończonemi zostały: w innych dotąd jeszcze odprawiają się. Z oświadczonej w wielu cyrkulach woli ludu, i z powszechnego odgłosu przeświadczamy się: iż całe prawie obywatelstwo (wyjąwszy niektórych przyjaciół dożywotniego magistratu) pragnie, aby na urząd prezydenta miasta Warszawy, osoba jaka z stanu rycerskiego, mająca wziętość powszechną, obrana była.

Reszta Uniwersału względem czopowego i szelężnego z miast stołowych, królewskich i duchownych.

Ostrzega przytym kommisya: iż zapisanie do taryfry czopowego, possessorów nie mających prawa należytego do propinowania, nie może szkodzić prawom i dowodom tych, na uszczerbek których są używane.

Trunki wszystkie zagraniczne, podatek czopowego podług prawa r. 1768. zaraz przy wniściu na komorach płacić powinny, a zaś od wyśzynku powtórnego, w żadnym mieście płacić nie będą, wyjąwszy wódki gdańskie.

Gdyby zaś kto prawu i niniejszemu uniwersałowi sprzeciwiając się, rejestru wyrobku, przywozu, i wyśzynku trunków podać nie chciał; na takowego rygor prawa ściągnięciem zostanie, i zapozwany o zapłacenie *in duplo*, należytości podatku czopowego, oraz wrócenia wydatków prawnych ukaranym zostanie, a takowych nie posłusznych, luźników w dziele swoim zanotują.

A gdy przez prawo seymu teraźniejszego wykonywania podatków w W. X. Litt: porównanych, od raty marcowej teraźniejszej jest nakazana, a oraz opłata dawniejszego czopowego z miast stołowych, królewskich i duchownych przez uniwersał kommisji swojej na dniu 20. lutego *anni currentis* wydany, jest zniesiona; zatym niżeli stołownie do prawa, za nadejściem luźnicy, podatek czopowego w miastach tych *per plus offerentiam* licytowanym będzie, wszystkie miasta i miasteczka królewskie, stołowe, i duchowne z przedmieściami, i jurydykami, podatek czopowego i szelężnego za ratę marcową r. 1792. podług taryf przez luźników sporządzać mianych, w racie następującej septymbrowej 1792. r. do skarbu rzpltey, dokas Przesa: kom: cyw: woysk: importować mają, a to pod rygorem na zatrzymujących podatki publiczne w prawie przepisanym.

Do takowej opłaty czopowego za ratę marcową r. 1792. należec nie będą miasta królewskie: Wilno, Mińsk,

Nowogrodek, Połock, Wilkomierz, Grodno, Kowno, Brześć, w których podatek czopowego za kontraktami od bywšej kommisji skarbu W. X. Litt: wydanemi, przez kontrahentów, oraz przez officyalistów na rzecz skarbu administrujących jest wybrany, a w których opłata podatku czopowego, zarówno iak w innych miastach luźnicy poddanych, podług opisu niniejszego uniwersału od dnia 1. kwietnia 1792. r. zaczynać się ma, a który podatek osobno w tych miastach urządzi.

Porównawszy zatym podatek czopowego koronnego, w miastach stołowych, królewskich i duchownych w W. X. Litt: dawniejszy podatek czopowego, dziesiętego grosza od zysku w tychże miastach stołowych, królewskich i duchownych, oraz czopowe podług instruktarzów od bywšej kommisji skarbu litewskiego wydanych, wnoszone, tudzież podatek sołowego, hurtowego, dotąd, równie na mocy tychże instruktarzy wybierany po miastach większych, a których prowincye koronne nieopłacaia, od dnia 1. kwietnia 1792. r. znosi i uchyla.

Który to uwierzał dla publikowania i skutku onegoż dopilnowania, do Przesa: kom: porządk: cyw: woysk: W. X. Litt: przelać kancelaryi swojej zleca. Działo się w Warszawie na sefji kommisji skarbowej O. N. d. 6. mca marca roku pańskiego 1792.

(L. S.) Antoni DZIEKONSKI Podsk: Nadw: W. X. Litt: mpr.

Dalszy ciąg forsztelacyi od kommisji woyskowej obojga narodów, wyszłych na rangi i szarże aktualne awansujących w woysku officerów.

Dnia 3. marca 1792. roku.

Szarże w regimencie piechym osnym woyska W. X. Lit: pod imieniem domu Radziwiłłowskiego, szefiostwa Seweryna Rzewuskiego wakujące, za patentami J. K. Mei dnia 28. lutego 1792. datowanemi konferowane, następujące:

Szarża kapitana z kompanią po odejściu Antoniego Jazwińskiego kapitana, Antoniemu Kamińskiemu tegoż regimentu sztabs-kapitanowi.

Sztabs-kapitańska, po postąpieniu na kapitana z kompanią Antoniego Kamińskiego kapitana, Andrzejowi Frankowskiemu tegoż regimentu porucznikowi i adjutantowi.

Podporuczeńska Adamowi Kamockiemu tegoż regimentu chorążemu.

Chorążka, po postąpieniu na podporuczeństwo Adama Kamockiego chorążego, Julianowi Lachowiczowskiemu tegoż regimentu feldweblowi.

Ee

Dnia 6. marca.

Szarże w regimencie pieśzym imienia *Potockich* wojska koronnego szefostwa Teodora *Potockiego* generała majora wakujące, za patentami J. K. Mci osobnemi dnia 5. marca 1792. datowanemi konferowane, jako to:

Pułkownikowska po odejściu Adama *Moszczeńskiego* pułkownika, Jakubowi *Lanckorońskiemu* tegoż regimentu podpułkownikowi.

Podpułkownikowska po postąpieniu na pułkownikostwo Jakuba *Lanckorońskiego* podpułkownika, Ludwikowi *Kamienieckiemu* tegoż regimentu majorowi.

Dnia 9. marca.

Chorążstwo w regimencie pieśzym, pod imieniem królewica wojska koronnego, szefostwa *Czapskiego* generała majora kommanderującego w tymże wojsku, po odejściu Józefa *Rupniewskiego* chorążego, Janowi *Kotkowskiemu* tegoż regimentu podchorążemu, za patentem J. K. Mci pod dniem 2. marca.

Szarża kapitana z kompanią w tymże regimencie po odejściu Jędrzeja *Kamińskiego* kapitana, Ignacemu *Czarneckiemu* tegoż regimentu kapitanowi i regimentskwatremistrzowi za patentem J. K. Mci pod dniem 7. marca 1792. roku.

Szarże w regimencie pieśzym drugim buławy wielkiej W. X. Lit. wakujące, za patentami J. K. Mci pod dniem 28. lutego 1792. datowanemi konferowane, następujące:

Poruczeńska po odejściu Justyna *Giedroycia* porucznika, marcinowi *Wotkowi* tegoż regimentu podporucznikowi.

Podporuczeńska po postąpieniu na poruczeństwo Marcina *Wotka* podporucznika, Józefowi *Szackiemu* tegoż regimentu chorążemu.

Chorążka po postąpieniu na podporuczeń: Józefa *Szackiego* chorążego, Ignacemu *Kluczewskiemu* tegoż regimentu podchorążemu.

Rotmistrzostwo kawalerii narodowej wojska koronnego chorągwi pod Nrem 25. po dobrowolnym złożeniu Albina Kazimierza *Skorkowskiego* pólka *Sandomirskiego* rotmistrza, Józefowi *Komorowskiemu* za patentem J. K. Mci dnia 9. marca 1792. roku konferowane.

Szarże w kawalerii narodowej wojska koronnego chorągwi pod Nrem 36. rotmistrzostwa Romualda *Walewskiego* za patentami J. K. Mci dnia 7. marca 1792. datowanemi konferowane następujące:

Poruczeńska po śmierci Jana *Siemiątkowskiego* porucznika, Maciejowi *Zeromskiemu* teyże chorągwi podporucznikowi.

Podporuczeńska po postąpieniu na poruczeństwo Macieja *Zeromskiego* podporucznika, Michałowi *Stawiskiemu* teyże chorągwi chorążemu.

Chorążka po postąpieniu na podporuczeństwo Michała *Stawiskiego* chorążego, Błażejowi *Jasieńskiemu* teyże chorągwi namieśnikowi.

Dnia 13. marca.

Szarża generała artylleryi koronnej po Szczepnym *Potockim* generale artylleryi koronnej wakująca, Stanisławowi *Potockiemu* generałowi majorowi w korpusie artylleryi koronnej za patentem J. K. Mci dnia 12. marca datowanym, konferowana.

Dnia 14. marca.

Rotmistrzostwo kawalerii narodowej wojska koronnego chorągwi pod Nrem 62. po dobrowolnym złożeniu

Tadeusza *Czackiego* starosty *Nowogrodzkiego* rotmistrza wakujące, Dominikowi *Czackiemu* strażnikiewiczowi za patentem J. K. Mci d. 12. marca datowanym, konferowane.

Z Sztokolmu dnia 20. marca. Król lubo nie wyfzedł zupełnie z niebezpieczeństwa, lepiej się atoli mieć zaczyna. Dnia 18. ogłoszono z ambon następujący edykt: „My Gustaw &c. oznajmujemy, iż gdy za radą lekarzów dla odebraney rany w spokoyności zostawać pozwiniśmy, i tak iak przedtym wszystkich chwil naszych powinnościom rządowym poświęcać nie możemy, zdaiemy rządy nad państwem, następującym Panom radnym, to jest: ukochanemu bratu naszemu księciu *Sudermanii*, hrabi *Wachtmeister*, marszałkowi wielkiemu hrabi *Oxenstierna*, podkomorzemu i jenerałowi porucznikowi baronowi *Taube*, podkomorzemu i jenerałowi baronowi *Armfeldt*. Jest wolą naszą królewską, aby wszyscy wierni poddani nasi wykonywali to wszystko, co tylko przez nich rozkazany będzie; dla czego dla lepszej wiary i wagi, edykt ten przy przyciśnieniu pieczęci ręką własną podpisujemy. Dan w zamku naszym Sztokolmskim d. 17. marca r. 1792. GUSTAW.

Duchowieństwo, następującą modlitwę przepisało pod czas słabości króla.

O Boże! bądź litościwym dla ludu twego, nie opuszczay nas, kiedy na twarz przed tronem twoim padamy. Król, który sobie wdzięczność narodu ziednał, którego wiara ś. której on w państwie swoim pierwszą jest głową, bezpiecznym czyniła; ten król, dla którego my tylekroć łaski i błogosławieństwa twoiego wzywaliśmy i otrzymali, ten dobry król raniony jest postrzałem złoicy, cierpi dziś najwyższe bole, i utracić może życie, które równie nam jest drogie, iak twoja święta opieka; wyrwany przez ciebie z niebezpieczeństwa bojow, w których go tysiąc razy śmierć otaczała, dawca pokoju niezgodnego i rozdzielonego ludu, dziś w śród spokoyności, którą dobru pospolitemu ziednał, ten wielki król doznał okrutnego losu, iż w swojej stolicy, pod opieką praw i społeczeństwa, został ranny zdradzieckim razem, który mu życie miał wydrzeć. — Ale król żyje, i jedynie życie przez ciebie o Boże! dla czego ferca nasze pełne ci są wdzięczności. Możemy się iefzcze spodziewać powrotu zdrowia monarchy naszego, kiedy ty o Boże! nasze modły i łzy w smutnym udręczeniu naszym wysłuchać raczysz. O Boże! ulży boleściom króla, pomagay mu, wspieray stałość jego, day mu życie, zdrowie, i błogosławieństwo twoie na długie lata, na pociechę szanowney iego małżonki, z którą nie mogłby się rozdzielić bez wylania łez rzewnych; zachoway go, na wychowanie i przykład królewica, który nigdy właściwszym prawem na tron *szwedzki* wstąpić nie mogłby, iak prawem miłości, które ociec iego pozyskał u ludu swego; na pocieszenie królewskiego rodu, który zna okropne dla królestwa skutki z tak wielkiego nieszczęścia, i które łaska twoja jedynie odwrócić może. Boże! bądź ludowi twojemu litościwym, i nieopuszczay nas kiedy ciebie wzywamy. Jeżeli to być może, ale cóż tobie jest niepodobnego? błagamy cię Panie, aby krew przez mordercę wylana, niezboczyła bardziey kraiu, w którym nikt tak podły i tak zacięty nie znayduie się, co by się nie brzydził czynem tak szkaradnym. — Boże! bądź z nami, tak iak byłeś z oycami oyców naszych, nieopuszczay nas, nie ubliżay nam świętey twej ręki, przez JEZUSA CHRYSZTUSA syna twego Amen.

Bilet, który król odebrał przed wyjściem na bal, w następujących był wyrazach: „Niechciey W. K. Mość lekce ważyć przestrog człowieka, który nie iest w służbie jego, który go o żadne łaski nie prosi, i błędom jego nie podchlebia; ale który pragnie oddalić niebezpieczeństwo śmiercią mu grożące. Utworzono zamyśl, okrutnym sposobem odiać życie W. K. Mci; żałują że się to nie mogło stać w przeszłym tygodniu, dla tego że bal odłożony został, dziś przywieść to chcą do skutku. Zostań królu w domu, i nie bywaj na następujących balach, przynajmniej przez ten rok; niech się tym czasem zbrodzień lupamięta. Strzeż się także domu swego *Haga*; słowem, bądź ostrożny przynajmniej przez miesiąc; niechciey odkrywać, kto list ten pisze, przypadkiem on dowiedział się o tym okropnym zamyśle. Wierz królu, iż żadnego on nie ma interesu, odwracać ciosu, który ci gotują. Gdyby wojsko w *Gesle* zebrane, chciało gwałty przeciw obywatelom popełniać, walczyłby przeciw niemu z bronią w ręku; ale podstępny morderstwem brzydzi się.”

Odkryto potym, iż baron *Liliehorn* bilet ten pisał. Wielkie iest podeyrzenie, iż wiele osób do spisku tego przeciw królowi należało. Wczoray przytrzymał hrabia *Horn* i hrabia *Ribbing*. Powszechna trwoga panuje tu w mieście. — Rządca miasta *Landskrony* odebrał rozkaz, aby cały *Strand* osadził; wszystkie listy, z *Sztokholmu* idące, mają być otwierane, dla odkrycia, jeźliby w nich co względem spisku przeciw królowi nie znaleziono.

Z Londynu d. 23. Marca. Parlament Angielski.

Lord *Fitzwilliam* wniósł, aby przyślany z izby niższej projekt, ściągający się do paskwilow i pism szkalujących, raz iestże był przeczytany; podług tego projektu, sędziowie nie tylko odtąd mają dochodzić kto w famey rzeczy paskwil pisał, ale też rozeznawać, czyli pismo zaskarżone iest w famey rzeczy szkalującym. Dotąd sędziowie, czyli *jury*, pierwszym się tylko zatrudniali, drugie zaś podług konstytucyi sędziom królewskim poruczane było; dla czego wiele pism choć furowych, ale prawdziwych przeciw ministerium poczytywano za szkalowania. Jeżeli sprawy o pisma podobne wyciągnięte będą z pod sądów królewskich, rozszerzy się iestże wolność druku, i ministrowie bardziej iestże opisywani będą; dla czego ministerium stara się rzecz tę odwrócić, i po długich sporach powtorne przeczytanie projektu tego odłożone iest do d. 24. kwietnia. — W niższej izbie P. *Pitt* zapowiedział, iż w przyszły poniedziałek wnieść ma rzecz ściągającą się do ław i dóbr królewskich. — P. *Wilberforce* wniósł, aby roztrząśnienie materii zniesienia handlu niewolników odłożone było do d. 2. kwietnia. Na co zezwolono. *The Call of the house*, czyli zwołanie posłów na d. 3. kwietnia naznaczono.

Z Wiednia d. 28. marca. W przeszłą niedzielę P. *Jacobi* miał audyencyą u dworu, i złożył potwierdzenie *credentialium*, które miał u zmarłego cesarza. — P. *Bischofswerder* d. 4. przyszłego miesiąca nazad do *Berlina* powraca. — Nota, dana od księcia *Kaunitza* posłowi *Francuzkiemu*, na dniu 18. marca, roku bieżącego, zamyka się, w tych słowach:

Gdy rząd *Francuzki* żądał wyjaśnienia kategorycznego zamyślow i kroków nieboszczyka cesarza,

względem stanu niniejszego *Francyi*; wypadało z rzeczy żądania, dać odpowiedź stołowną (nie uważając ją wszelako tylko za czyn uprzejmości i dogodności przyjacielskiej) przez uczynki, wynikłe z istoty zapytania. Ale tym bardziej, zgadzało się z dostojnością mocarstw potężnych, zbijać otwarcie, a napomknienia poufale, jakie się mogły opuścić w odpowiedzi, nie brać tylko za podeyrzenia i przymowki, wśród których wcisnęły się wyrazy pokoju lub wojny, z wyzywaniem wszelkiego rodzaju.

Cożkolwiek bądź, słuszność powodów, i rzetelność postępów, na których zakładają się tłumaczenia, dane z rozkazu nieboszczyka cesarza, są niezaprzeczalne; a kanclerz nadworny i stanu *Xze Kaunitz Rietberg*, nie ma przez to samodziślay nic więcej dodać nowych objaśnień; ponieważ król Jmć Węgierski i Czeski przyjmuje w tej mierze układy nieboszczyka cesarza; i że nowe zapytania, które JP. poseł *Francuzki* odebrał rozkaz potym uczynić, wpadają zupełnie w te same, na które już dostateczną dano odpowiedź.

Nie są cale znajome w państwach Austriackich uzbrajania i kroki, któreby można było mianować przygotowaniem wojennym. Niektóre zamiary obronne, nakazane od nieboszczyka cesarza, nie można porównywać z postępkami nieprzyjacielskimi *Francyi*; a co się tyczy tych, które król Jmć Apostolski osądzi za potrzebne iestże, dla bezpieczeństwa i spokojności państw własnych, nadewszystko zaś dla przytłumienia rozruchów, które przykład *Francyi*, i występne partyi *Jakobinów* intrygi podsycają w prowincjach Belgickich; w tej mierze, ani może, ani dozwoli kiedy J. K. Mość wiązać sobie ręce wcześniej od kogożkolwiek bądź; i nikt tu nie ma prawa zakreślać mu granice.

Co do związku, w który nieboszczyk cesarz wszedł z naysławiejszymi mocarstwami europy, król Jmć Węgierski i Czeski nie ma nic do wczesnego wyjawienia o ich zamyślach i układach wspólnych. Ale wszelako nie myśli, ażeby te mocarstwa uznały za rzecz przyzwoitą i podobną, rozpręgać ten związek pierwey, nim *Francya*, usunie powody ważne nader i sprawiedliwe, które dały pochop i zniewoliły do skojarzenia związku takowego.

Król Jmć Apostolski, czeka na to z swojej strony tym bardziej, iż wiele bardzo ma uprzedzenia o prawidłach sprawiedliwości i honoru narodu, znamienitego łagodnością swoją i rozsądkiem; ani traci nadziei, iż narod ten, nieomieszka usunąć swej dostojności, niepodległości, i pokoju, z pod zamachów falky morderczey i szaloney; która, zapędzając się coraz bardziej przez bunty i gwałty pospolstwa, ku wytępieniu wszelkiego sprawowania i czci ku rządowi, prawom, i zasadom, nie dąży, tylko do podania coraz bardziej pod igrzysko słów zwodniczych, tak wolność króla Chrześciańskiego, jako też utrzymanie monarchii *francuzkiej*, ustanowienie pewney konstytucyi, i pewnego regularnego rządu, dochowanie wiary nayuroczystszym traktatom, i dopełnienie najsławniejszych przepisów prawa publicznego. Ale dajmy, iżby takowe zamyśły i podstępny przewagę wzięść miały; tedy wszelako król Jmć podchlebia sobie, iż przynajmniej zdrowo myśląca i cenniejsza część narodu, uzna za zbawienny środek wsparcia i obrony, zawarty związek mocarstw; którego widoki, warte są i zupełney ufności, i tej ważney nader niniejszey sytuacji, w jakiej kiedykolwiek powszechnie interesy europy znajdowały się.

Oto jest, co kanclerz nadworny i stanu, ma zlecenie oświadczyć na odpowiedź, którą JP. poseł *Francuzki* winien był uczynić nieboszczykowi cesarzowi; upraszając, ażeby takowe oświadczenie przesłał dworowi swojemu, ma honor powtórzyć onemu zapewnienie swego najznamienitszego ku oboje jego poważenia.

Z Paryża dnia 23. marca.

Zgromadzenie Narodowe Prawodawcze.

Jeszcze na sessyi d. 19. po uczynionym raporcie przez P. *Lafond Ladebat* imieniem deputacyi skarbowey uchwalono, iż pensye ministrów zmniejszone będą, to jest pensya ministra interesów zagranicznych od 150,000. liwrów do 100,000. liwrów, a zaś innych ministrów od 100,000. do 70,000. liwrów zredukowane. — Dodać należy, iż dekret uwalniający morderców *Awenionu*, bardzo małą większością przyjęty został, i że gdy mniejszość żądała kreskowania osobistego (*l'appel nominal*), P. *Genfonné* prezydent sessyi zasolwował. — Tegoż dnia na sessyi wieczornej roztrząsano zażalenie przeciwko miastu *Arles* i trzy pierwsze artykuły uchwalono.

Na sessyi d. 20. Listy i adreśa różne do deputacyow właściwych odesłano. — Przyjęto i zamieniono w prawo projekt od deputacyi skarbowey w 10. artykułach wniesiony, względem przyspieszenia wyboru podatkow, r. 1791. i 1792. — Dokończono dekretu przeciwko miastu *Arles* w tych słowach: „Z. N. uważając, iż miasto *Arles* „jest w stanie buntu, iż w nim wielu obywatelów jest „arbitralnie więzionych, iż część gwardyi narodowej „zabrała zbroyną ręką 4. armaty z fortecy *St. Louis*, „i te armaty do miasta przemieściła; iż siła uzbrojona, „którą to miasto jest otoczone, i zapas wojenny w nim „znajdujący się, wzbudziła trwogę i zaburzenie w de- „partamentach południowych; stanowi. 1mo. Obywa- „tele miasta *Arles* złożyć mają broń swoją w domu pospo- „litym (*maison commune*) pod dozorem dwóch kommissa- „rzow z administracyi departamentu *des bouches du Rhône*, „a to w przeciagu 24. godzin po ogłoszeniu niniejszego „dekretu. 2do. Wszelkie armaty i rynsztunek wojen- „ny, który znajduje się teraz pod rządem miasta *Arles*, „tudzież 1,400. flint zatrzymanych w municypalności „tegoż miasta, będą nieodwłocznie przeniesione do arse- „nałów najbliższych i najsławniejszych. 3tio. Wały „usypiane w okolicy miasta, tudzież inne roboty ku obro- „nie wystawione, będą zupełnie zniszczone. Koszta te- „go zniszczenia zastąpione będą przez obywatelów z „wolnym poszukiwaniem ich na tych osobach, które „wystawiły lub wystawić kazały wzmienione roboty. „4to. Siła zbrojna publiczna, dostateczna, wybrana z „pomiędzy wojska regularnego i batalionów gwardyi „narodowej, posłana będzie do *Arles*, dla zabezpiecze- „nia tamże osób i własności, i obronienia miasta od wszel- „kiej napaści bezprawnej.” — Tegoż dnia na sessyi wie- „czornej sekretarz czyta list od żołnierzy 23go regimen- „tu piechoty, którzy oznajmują o ucieczce prawie wszy- „stkich swoich officerów, tudzież iż postanowili warty „dla strzeżenia chorągwi, oraz ponawiają przysięgę wier- „ności oyczyźnie. List ten z pochwałą w dyaryusz wpi- „sać kazano. — Różne listy donoszące o lekkich rozru- „chach tu i owdzie, odesłano do Kommissyi dwunastu.

Na sessyi d. 21. Kommissarze od zgromadzenia kolonialnego w *St. Domingo*, przesyłają listy z tej wyspy odebrane pod datą 25. i 28. stycznia. Te czytane: oznajmują o coraz nieszczęśliwszym położeniu osady, o buncie rozszerzonym na wszystkie jej strony, o za-

przyjętym zamiarze mulatów i czarnych wypłenie- „nia wszystkich białych obywatelów, a zatym o mordach „i o płomieniach panujących z jednego do drugiego końca „wyspy. — To czytanie dało powód znowu niezmiernie „długiej mowie P. *Briffot*, która resztę sessyi zajęła. Nie „nowego nie powiedział, powtórzył to co już w każdej „z trzech pierwszych mów swoich wyrzekł. Zakon- „czył, iak zwyczajnie, żądaniem cofnienia dekretu 24. „września, który zostawił zgromadzeniu kolonialnemu, „prawodawstwo regulamentowe wyspy, tudzież przy- „wrocenia dekretu 15. maja i równości zupełnej między „białymi, mulatami i czarnymi. — Tegoż dnia na sessyi „wieczornej kilka artykułów dodatkowych względem „sposobu uśkutecznienia sekwestru na dobrach emigran- „tow uchwalono.

Na sessyi d. 22. Ustanowiono dekret w 10. ar- „tykułach, nakazujący aukcyą pozostałego w magazy- „nach zapasu tabaki i soli narodowej. — P. *Tarbé* imie- „niem deputacyi kolonialnej odpowiada Panu *Briffot*, zbi- „ja zarzuty jego, usprawiedliwia zgromadzenie kolonial- „ne w *St. Domingo*. — P. *Dumas* długo w tej mierze mówi, „żąda ażeby władzy wykonawczej zalecono i dano sposo- „by przywrocenia spokojności i porządku w osadach, „tudzież, ażeby król wysłał do *St. Domingo* wszelkie po- „siłki potrzebne, nowych kommissarzów i kommandanta „jeneralnego, którzy sprawić się mają podług praw już „zasyłanych. — P. *Genfonné* chce, ażeby dekret 24. września „cofnięty został, ażeby ciała administracyjne w osadach „na nowo obrane były, ażeby mulatom i wolnym mu- „rzynom prawa innych obywatelów nadano, ażeby urzę- „dników władzy wykonawczej odmieniono, tudzież a- „żeby wojska i kommissarzów pokoju od ciała prawoda- „wczego tamże posłano &c. Mowę jego drukować ka- „zano.

Assygnaty coraz w górę idą, a pieniądze tańsze- „mi stają się. Różne przyczyny tej nagłej odmiany na- „znaczają, która czy długo potrwa, zgadnąć nie można. — „Noszenie czapek ponfowych, coraz powszechniejsze sta- „ło się. Dnia 19. gdy grano na teatrze narodowym *Śmierć „cezara*, posąg *Woltera* postawiony na scenie, był także czap- „ką ponfową przykryty, zarówno z wszystkimi *jakobi- „nami* na parterze. Lecz d. 20. gdy na sessyi *jakobinow* „wszyscy przytomni czapki ponfowe mieli, a P. *Dumou- „rier* ministrem interesów zagranicznych, przytomny z P. „*Grave* ministrem wojennym, na tejże sessyi miał mowę, „przybył list od P. *Pethion* do zgromadzenia, w którym „dowodził nieużyteczność i nawet niebezpieczeństwo ta- „kiej nowości. Niedokończono jeszcze czytania tego listu, „a już wszystkie czapki w kieszenie schowano. — Jutro „assygnatow za 9. millionów spalonych będzie, przez co „summa spalonych 449. millionów wyniesie. — P. *la Fayette* „wczoraj do *Metz* wyjechał, P. *Lukner* już jest w *Stras- „burgu*, mówią, iż niekontent z rady królewskiej i przy- „gotowań wojennych.

Z *Amsterdamu* d. 27. marca. Dowiadujemy się: iż dwa „możne dwory usilnie pracują, aby znajdujące się w rządy „partye połączyć; zupełna amnestya ma być ogłoszona, „i już z temi co opuścili kraj, łagodniejsze postępować za- „czynają. Ludzie majątni z partyi *antistatuderowskiej* chwy- „tają się tej okoliczności, by do oyczyzny powrócić; lecz „ci, co nic nie mają, nie kontenci są z zgody, gdyż pen- „sye, które im obcy dawali, więcej wynoszą jak to, co „mieli u siebie.

S U P L E M E N T

D O

GAZETY NARODOWEY I OBCEY.

z WARSZAWY DNIA II. KWIETNIA ROKU 1792.

Dalszy ciąg deklaracji ośadach trybunałskich w Wielkim X. Litt. prawo uchwalone na sejsyi dnia 30. Marca R. 1792.

Zadnemu iednak ani z delacyi publiczney, ani z fzczeulney instancyi do sądu przychodzącemu, gdy zawołana z rejestru zostanie sprawa iego, nie mówić nie wolno będzie, poki nieżłoży dowodu niewątpliwey posessyi swoiey na odpowiedź dostarczającej, lub nie uiści się dobrze osiadłą poręką, odpowiedzialności wyrownywającą. A iako każdemu w swoiey tylko fzczeulney i włafney krzywdzie godzić się wolno, tak w przypadkach wykroczeń z urzędu pod publiczną delacją określonymi fzczeulnami oddanych, nikomu nie będzie wolno, ani przed dekretem, ani po dekrete żadney fłanowić ugody, opisu, ani kwitacyi wydawać pod nieważnością tego wfzytkiego i pod winą rozciągnięcia *ad publicam delationem* kary rowney na kwitującego, iaka z winy zakwitowanego, podług powyższego opisu wypada.

Przeniesienie aktów trybunałskich do miasta sądowego Wilna.

Ponieważ rejestra sądowe, księgi, inkwizycye, i wfzelkie akta trybunałskie dla sądzienia się trybunału w Nowogrodku, Mińsku, i Grodnie, tamże przy aktach ziemskich dotąd swą rozrzuconą lokacyą mają, które ażeby przez pifarzów mieyscowych aktowych ziemiańskich, do miasta sądowego Wilna w przeciągu trzech tygodni, a naydaley w przeciągu inchoacyi trybunału w wilnie, do kancelaryi ziemskiej Wileńskiej pod rejestrami przeniesione, i za rewersem pifarza aktowego ziemiańskiego Wileńskiego złożone zostały, pod rygorem kary na nieposłusznych prawu nakazujemy, i lokacyą tak tymże, iako i następny aktom trybunałskim, przy konkluzyi trybunału ordynacyą urządzonych, za rewersem pifarza mieyscowego aktowego *in archivo* kancelaryi ziemiańskiej Wileńskiej na zawfze przeznaczamy. Koszt zaś na przeniesienie terażnieyfzych aktów pifarzom przenożącym one, ze skrzynki trybunałskiey iaka następny prawem urządzona zostanie, ma bydź wrocony. *Objaśnienie appellacyi.* Wolne appellacye wedle statutu i konstytucyi 1764. roku czynione, w trzecim dniu po promulgacyi dekretu w pryncypalney sprawie zapadłego dopużczone, od sądów ziemiańskich do trybunału gównego W. X. Litt. w gatunkach spraw onemu przepisanych, iako też w udzielnych gatunkach spraw prawami oznaczonych do trybunału duchownego mieć chcemy, oprócz wylączających się poniższemi punktami spraw, od których nie wolne appellacye wedle statutu i konstytucyi feymowych, iako to: 1. Od dekretów za wfzelkie-

mi inkrypcyami sumownemi, ręcznemi. 2. Od zeznaney dekretem oczywistym reindukcyi w sprawie expulfiyney. 3. Od zasądzoney extradycyi poddanych bądź wyższych, bądź wyprowadzonych. 4. Od dekretu oczywistego odsądźającego posessyą zarewersowaną, wedle urządzenia ustawy o feymikach. 5. Od dekretu w sprawach mnieyszey importancyi, ktoraby 500. zł: nie dochodziła. 6. Od dekretów akcessoryinych, ktoreby pryncypalnego wyroku nie składały. W tych fześciu wfzczeulnionych powyższych rodzajach spraw appellacyi od dekretów ziemiańskich zabraniamy, z tym iednak ostrzeżeniem: iż gdyby przy odsądzeniu sprawy w pierwszym punkcie, nad iściznę i nad niekwestyonowany procent prawny, w drugim punkcie nad zwrot posessyi wybitemu, w trzecim nad nakazaną extradycyą osob zbiegłych lub wyprowadzonych wykazaniem pretenfyi kwestyonowanych, albo płaceniem za nie summ i expens nieproporcyonalnych, uciążono: wolność w tych przypadkach, ftronie uciążliwość czuiącey appellacyi do trybunału zachowuje się.

Ustanowienie komunikacyi produktow i replik.

Oszczędzając czas, który tak przez długie fławanie w sprawach, iako też przez niegotowość ftron częstokroć z ubliżeniem oczekuiących sprawiedliwości bywał mitrężony, mieć chcemy: aby komunikacya produktow wfześnie przygotowanych we wfzytkich, a mianowicie sukcessorynych, kompetytorskich i exdywizorskich sprawach, nawzaiem między rozprawuiącemi się ftronami dopełnioną była w następującym sposobie. Strona przynosząca pozew fwoy do wpisu aktoratu, obowiązana produkt swoiey sprawy z dostatecznym oney przełożeniem, wfzczeulnieniem dat i treści z dokumentow w kancelaryi sądu tego, do ktorego ze sprawą przychodzi złożyć, a ftrona druga odbierająca z kancelaryi tenże produkt, winna nawzaiem tegoż czasu fwoy takż produkt w teyże kancelaryi z podobnymże dat i rzeczy dostatecznym wyiaśnieniem deponować, co wfzytko dopełniono bydź powinno, za rewersami pifarza dekretowego i ftron odbierających od niego produkta naymniey dwoma tygodniami przed przypadnieniem sprawy. Pifarza zatym dekretowego obowiązkiem będzie dyaryusz czyli protokół udzielnego komunikacyi nego utrzymywanie, rewersów i kwitacyow do niego z oddających się i odbierających produktow zapisywanie. Replik też wzaiemnych komunikacya w czasie odchodzących produktow dopełnioną bydź powinna. Komunikacya zaś dokumentow między ftronami, bądź przy

produkcje, bądź przy replice żądana, nigdy nawzajem odmówiona ani mitrężona być nie powinna. Co ma być zachowano we wszelkich subfellach.

Obiaśnienie pomocy wojskowej za dekretami executionum.

Gdy prawo feymu teraźniejszy za dekretami oczewistymi *ultima instantie* i kontumacyinemi *ultima convictiois* pomoc wojskową zyskiwać pozwalające, ani poprzednicze ustawy 1768. i 1784. do teyże pomocy wojskowej stanowione, nie objaśniły w jakim stopniu dekreta kontumacyine mają się brać za dekreta *ultima convictiois*, z obmowy zaś prawa 1764. roku o exekucyach wydanego wyradza się trudność rozumienia dekretów kontumacyinych *captati temporis* za dekreta *ultima convictiois*. Kiedy za nimi po dwukrotney tentacyi niedopuszczoney, do sądu stronę oporną pozywać każe, a po pierwszej, ani po drugiej tentacyi pomocy wojskowej nie przeznaczają, zabiegając w tym, wszelkim obojętnościom, i chcąc: aby nayktrośszym processem sprawiedliwość wymierzona była, stanowimy: iż dekret kontumacyiny w porządku drugi, w sprawach *summarii processus* statutem Litewskim i konstytucyami wyzszczegulionych, a zaś w sprawach iakieykolwiek natury, po dekretach oczwistych appellacyi nie uległych, pierwszy dekret teyże instancyi po appellacyi, toż do trybunału pierwszy także dekret kontumacyiny tegoż sądu trybunałskiego, w sprawach nie sądzonych sukcesyinych, o kognicyą praw, przywileiow na dobra leżące, i aktorstwo onych, trzeci w porządku dekret kontumacyiny, w których pierwszy krok raz zapisuje się *captatum tempus*, są dekretami *ultima convictiois*, za ktoremi iako świadectwa o należney za nimi tradycyi do odzyskania pomocy wojskowej od sądu tego w którym wypadły, i wypadać będą, mają być wydawane, tak i pomoc wojskowa do skutecznego za nimi tradycyi tyle razy, ile potrzeba od wojsk w naybliższej zrzeczności konfystuiących na rekwizycyą urzędnika exekwującego aby dodawana była nakazujemy. Co się zaś tycze kar za sprzeciwieństwo takim dekretom ustawami opifanych, tych po dopełnieniu z pomocą wojskową tradycyi, wolność poszukiwania stronie konwinkuącey na stronie skonwinkowaney wespół z wydatkami prawnymi w sądzie tym, w którym proces przewiedziony, zachowujemy. Sąd zaś każdy w sądzie win kontrawencyinych w punktach niniejszym prawem nie odmienionych zachować się obowiązany stosownie do reguły konstytucyą 1764. o exekucyach postanowioney.

(Reszta potym.)

Sprawa UUr: Zaiączkowski, przez stany feymujące do sądu feymowego odesłana, wyrokiem tegoż sądu ostatecznym, już koniec swoy wzięła. Ur: Zaiączkowska osądzona na dożywotnie siedzenie w szpitalu Dzieciątka Jezus pod zamknięciem, gdzie kosztem skarbu publicznego utrzymywana będzie, sam zaś Ur: Zaiączkowski z areztu uwolnionym został.

Z Wiednia dnia 4. Kwietnia. Wielki książę Toskański stanął tu dnia dzisiejszego z P. *Manfredini*, król i cesarzowa z arcy-księżętami wyjeżdżali na przeciw niemu. P. *Bischofsverder* wyjechał już do Berlina; dowiadujemy się, iż hrabia *Henryk Brühl* umarł w dobrach brata swego.

DONIESIENIA z WARSZAWY.

DNIA 11. KWIETNIA 1792. ROKU.

Wyšlo z pod prasy w drukarni przy Gazecie Narod: i tamże predaie się małe dzieło, zamykające [1. *Królowa Golkondy* powieść. [2. *Hymn do piękności*. [3. *Tancerz na linie*. [4. *Herostrat* powieść. 12. a la rustica na papierze pocztowym.

W księgarni na przedmieściu Krakowskim wedle zamku u P. Netto w Warszawie znayduie się, 1. *Bibliothèque universelle des dames*; ouvrage qui contient en 144. volumes toutes les sciences utiles & agréables. Les 18. prem. volumes cont: Voyages, 17. volumes morale, 22. vol: romans, 30. vol: histoire, 13. vol: theatre 2. vol: chimie, 4. vol: physique generale, 2. vol: physique de la femme, 1. vol: physique de l'homme, 2. vol: botanique, 2. vol: geometrie, 1. vol: astronomie, 2. vol: musique, 3. vol: algebre, 2. vol: atlas, 2. vol: arithmetique, 2. vol: medecine domestique, 4. volum: oeconomie rurale, & 15. vol: melanges. in 12. à Paris relié en ecaille doré sur la tr: duc: 70.

We czwartek dnia 12. w piątek dnia 13. Kwietnia odprawiać się będzie aukcyja w pałacu JP. Chreptowicza podkancel: Litt: przez Michała Gröllę aukcyonatora uprzywileiowanego na rzeczy następujące iako to: wino Węgierskie, piwo Angiel: kapelusze kaflorowe dejeuner porcelanowe na dwie osoby, karty Francuzkie, kol-dry wigoniowe suknie męskie i damskie, herbata Chinska zegarki, szable w srebro oprawne, książki różne guziki, tabierki, kamizelki, żelastwa i inne rzeczy, od godziny 2. po południu, aż do godziny 7. z wieczora.

Dzieło pod tytułem: *Nauka dla oficyerow sposobiących się na inżynierów polnych*, albo chcących bywać z pożytkiem na kampaniach, i dodatki do nauki sztuki i historyi wojenney przez Tielke wojsk Saskich artyleryi kapitana w roku 1785. wydane, przetłumaczone na język oyczyty, podane na prenumeratę, że już jest część pierwsza z niego, to jest nauka dla oficyerow w druku, i w mieście main wyniędzie, donosi JJPP. prenumeratorom i razem obwiefzcza się, że prenumerata do dnia ostatniego maia tylko trwać będzie, chcący zatym jeszcze na nie prenumerować, składać mogą w drukarni P. Zawadzkiego, według ceny w prospekcie wyrażoney, to jest na część pierwszą zł: 14. a na całe dzieło z 7. tomow złożone czter: zł: 3. Po upłynionym zaś terminie dla wielkich kosztow poniesionych przez tłumacza iego w sprzedaży cena dzieła całego do 4. czter: zł: podwyższoną będzie, a części pierwszej, która teraz jest w druku do iednego czter: zł.

W tych dniach wyszło pismo pod tytułem: *List odpowiedni* pisany do przyjaciela względem ustawy rządowej na dniu 3. maia uchwaloney, przez J.K.S. szlachcica ziemi Łuk: Znayduie się w księgarniach u P. Szczepańskiego przy nowomieyskiej bramie, i u P. Nawarskiego przy kościele ś. Jana ieden exemplarz kosztuje zł: 1.

Część VII. dziennika handlowego d. 1. Kwietnia wyszła z druku zawiera w sobie 1. Dalszy ciąg rozrządzeń Pruskich, artykuł 1. o zniesieniu cla Polskiego na granicy Pruskiej, a ustanowieniu na to miejsce innego podatku. 2. O naprawie słuzy Nogat łączący się z Wisłą pod Elblągiem. 4. Przemiana wsi Białoczoza dziedzicznej JP. Małachowskiego mariz: feym: na miasto wolne. 4. O summach i dobrach do negocyacji. 5. Obwiefzczenie kom: Pol: o długach kahalnych. Ta część osobno biorąc kosztuje zł: 2. na krak: przed: w ekspedycyi dziennika Nro 366.

W piątek dnia 13. Kwietnia 1792. roku Pani Dufchek i P. Pieltain będą mieli honor dać w wielkiej sali redutowey przy teatrze wielki koncert wokalny i instrumentalny, w którym Pani Dufchek śpiewać będzie dwie arye Włoskie; P. Javurek grać będzie koncert na fortepiano, a P. Pieltain koncert na skrzypcach i małe arye znaiome z waryacyami. Koncert zacznie się o godzinie 6. Biletow będzie można dostać przy weysciu. Antre od osoby zł: 9.